

Postskriptum till nedläggningen (och den möjliga återstarten) av *Respons*

MATS BENNER

Svensk akademi är idag större än nånsin, nästan 50 procent så stor som vid millennieskiftet räknat i pengar. Med kvantitativa förändringar följer också kvalitativa, som bekant. Meriteringssystemet har under de senaste decennierna blivit alltmer stabilt och förutsägbart, och över hela linjen gäller nu internationell synlighet och erkännande. Detta har säkerligen höjt kvaliteten och minskat det lokala godtycket vid bedömningar och anställningar. Mängden pekoral har minskat och mängden pek har ökat. Möjligen har det haft ett pris. *Var* man skriver är viktigare än *vad* man skriver.

Mitt i all denna professionalisering finns ett kvarvarande utrymme för – rentav ett behov av – akademiskt skrivande som är läsbart och som drar in läsaren i argument och analys. Mycket av den svenska samhällsforskning som blivit världsberömd – av figurer som Korpi, Therborn och Zetterberg – hade detta dubbla syfte, polemik och analys. Läsbar för den intresserade allmänheten, användbar för kolleger.

Gradvis försvann denna genre – samtidigt som försök gjordes att skapa nya forum. Ett uttryck för detta var *Axess*, en gång i tiden skapad ur resterna av de långa texter och recensioner som svensk dagspress inte längre ansåg sig ha råd med. När *Axess* gradvis trädde fram som ett redskap för ägarfamiljen Johnsons politiska ambitioner kom istället tidskriften *Respons* som ett brett alternativ, med längre essäer och fylliga recensioner av nyutkommen facklitteratur på svenska och utan ideologiska kampanjer.

Nu är *Respons* tid över. Orken och pengarna räckte inte. I de vädjande slutorden lyfte redaktionen fram det allmänna värdet av forum som *Respons*, för att skapa kontakt och förmedling från akademien tillbaka till samhället, inte enbart det förhärskande internationella forskarsamhället med sina tusentals specialtidsskrifter med mer eller mindre begränsad och smal läsekrets. Men vem ska betala för kalaset? Borde inte detta ligga i lärosätenas eget intresse? Kan man tycka, de svenska universiteten och högskolorna verkar inte i ett vakuum även om skattefinansiering och relativ välvilja från politiken – så länge i alla fall – inte direkt tvingar fram något aktivt förhållningssätt till allmänheten; tilliten till universiteten är påfallande stor. Men kanske det borde finnas ett sådant förhållningssätt. Universiteten har blivit allt bättre på att svälja inkommande medel och förväntningar på synlighet och genomströmning. Men också alltmer likgiltig eller okunnig om själva grunden för uppdraget, att spegla och verka i samhället.

Det finns mycket att sörja i dessa dagar. Ett är just att den akademiska boken behöver hitta former för spridning. Inriktningen mot internationella tidskriftspublikationer har skärpt formmedvetenheten men minskat originaliteten. Boken ger utrymme för fördjupning och egensinne, men behöver också läsemotstånd. Böcker måste läsas och begrundas för att bli till. Allt detta bjöd *Respons* på, gav just respons på arbetet med långa texter. Marknaden borde vara enorm för en sak som *Respons*; i själva verket var den rätt liten. Marknaden misslyckades med andra ord, och finansierarna, de offentliga, orkade inte fylla marknadsmisslyckandet. Här finns ett tomrum att fylla. Dagens akademi är bra på det mesta, professionell och utvärderingsbar, förutom det som är dess huvuduppgift: att skapa och förmedla ny kunskap, där den verkar. Här är rosen, dansa här, som det heter.

PS TILL MITT POSTSKRIPTUM. När denna text publiceras är ryktena i full gång om en återstart av *Respons*. Gott så (om planerna går i lås). Vem som dansar med vem vet vi inte än men förhoppningsvis blir det just en sådan långsiktig lösning som tidskriften förtjänar.

Arkiv förlags
Moderna klassiker

Michel Foucault, *Vansinnets historia under den klassiska epoken*

Claude Lévi-Strauss, *Det vilda tänkandet*

Jürgen Habermas, *Borgerlig offentlighet*

Theodor W Adorno, *Minima Moralia*

Michel Foucault, *Övervakning och straff*

C Wright Mills, *Den sociologiska visionen*

Karl Polanyi, *Den stora omdaning*

Per Nyström, *Historia och biografi. Essäer och artiklar 1933–1989*

Robert Brenner, *Klasstrider och ekonomisk utveckling under feodalismen*

Norbert Elias & John L Scotson, *Etablerade och outsiders*

David Riesman, *Den ensamma massan*

Claude Lévi-Strauss, *Spillror av paradiset*

Raymond Williams, *Tv. Teknik och kulturell form*

Michel Foucault, *Vetandets arkeologi*

Eric J Hobsbawm, *Massproducerade traditioner*

Perry Anderson, *Övergångar från antiken till feodalismen*

Roland Barthes, *Mytologier*

Pierre Bourdieu & Jean-Claude Passeron, *Reproduktionen*

Albert O Hirschman, *Sorti eller protest. En fråga om lojaliteter*

Elinor Ostrom, *Allmänningen som samhällsinstitution*

Marshall Berman, *Allt som är fast förflyktigas*

Marie Jahoda m.fl., *De arbetslösa i Marienthal*

Ferdinand de Saussure, *Kurs i allmän lingvistik*

Johan Asplund, *Människan som samhällsvara*

»Läs mer om böckerna på www.arkivmodernaklassiker.se«

ANNONS

STEFAN ARVIDSSON

RÖD TRO

SOCIALISTISK KULTUR
OCH LIVSÅSKÅDNING
UNDER TVÅHUNDRA ÅR

LÄS MER OM BOKEN PÅ WWW.ARKIV.NU